

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Vera solutio propositæ difficultatis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

que per transcendentalem ordinem ad obiectum constituntur, & tamen sunt accidentia absoluta, & non relativa: Ergo si persona Patris relatione transcendentali constituitur, sequitur illam non per relationem, sed per aliquid absolutum constitui.

Hinc confutata manet aliquorum sententia, qui docent paternitatem in Divinis esse relationem solum transcendentalem, & ideo illam non supponere generationem; nec in ea fundari, si supponere generationem; quia relatio prædicatur paternitatem creatam, quia relatio prædicamentalis est. Si enim divina paternitas esset relatio solum transcendentalis, non esset vera & propria relatio, sed quid absolutum; & ita Pater non aliquid absolutum in ratione personæ conpeteret: Consequens est falsum, ut supra ostenditur. Ergo paternitas divina non est, nec dici debet relatio transcendentalis, sed prædicamentalis. Est, inquam, sive dicitur prædicamentalis, non quod sit in prædicamento relationis, sed quia esset in illo, si non esset actus purus; vel quia cum relatione creata prædicamentali convenit in respiciendo terminum ut purum terminum: licet enim respiciat filium ut productum, quia tamen talis productio est sine causalitate & dependentia, non obstat quin illum ut terminum purum respiciat. Unde inter relationes divinas & creatas notabile intercedit discriminem: nam in creatis non datur productio sine dependentia; si vero si relatio creata respiceret terminum ut productum, illum ut se dependentem, & per consequens, non ut purum terminum respiceret: in Divinis vero productio absque dependentia invenitur, ex quo fit, quod paternitas divina Filium ut purum terminum respiciat, quamvis ad illum ut à Patre productum terminetur.

Quartus modus dicendi est nostri Herrera, in manuscriptis ad istam quætionem, ubi docet quod licet paternitas creata supponat generationem, quia accidens est, non tamen divina, quia est substantialis & subsistens, unde ista proportio ad generationem in Patre intelligi potest, etiam sub conceptu & munere referendi. Videatur hæc doctrina habere fundamentum in D. Thoma: nam hic art. 2. ad 4. docet, quod relatio præsupponit distinctionem suppositoium, quando est accidens: si vero subsistens sit, non supponit, sed secum deferret suppositoium distinctionem. Et in 1. dist. 27. quæst. 1. art. 2. sic ait: *Ipsa relatio potest tripliciter considerari, vel in quantum est relatio absoluta; & ex hoc non habet quod præcedat operationem; imò magis quod sequatur; vel in quantum est relatio divina, quæ est constitutus personam, & est ipsa persona subsistens; & sic præcedit secundum intellectum operationem; vel in quantum est ipsa operatio personalis, & sic non potest secundum intellectum, & idem.* Quibus verbis satis videtur ianueri, quod paternitas divina, quamvis ex conceptu relationis sit sic operationem sequatur; quia tamen divina, substantialis, & subsistens est, etiam sub expresso relationis conceptu, generationi præsupponitur.

Sed nec placet modus iste dicendi: licet enim ex eo quod paternitas divina non sit accidens, sed substantia, habeat quod non supponat generationem accidentalem, sicut paternitas creata, vel ad summum quod sub conceptu subsistentis & formæ hypostaticæ ad generationem præintelligatur, non tamen quod generationem substantialem non præsupponat, & ad illam, sub conceptu & munere referendi, non sublequatur. Suppono ex D. Thoma hic art. 4. in corp. distin-

A qui in paternitate rationem relationis, & rationem formæ hypostaticæ, & sub priori consideratione generationem supponere, ac super illam fundari, sub alia vero generationem præcedere, & personam constituere. Quod etiam docuerat S. Doctor supra quæst. 29. art. 4. ad 1. quæst. 9. de potentia art. 4. & quæst. 10. art. 3. Nec contrarium docet locis in favorem Herrera adductis, sed solum statuit discrimen inter paternitatem creatam & divinam, consistens in hoc, quod creata sub omni conceptu generationem supponat; divina vero sub uno conceptu supponat generationem, & sub alio illam præcedat, ut infra explicabimus.

Adde, quod ex illa sententia sequitur, dato per impossibile, quod prima persona Trinitatis non generaret secundam, fore nihilominus Patrem. Sed hoc absurdum est, eo quod implicet concipi patrem non gerentem filium, cum pater sit filii pater: Ergo, &c. Sequela probatur: Nam juxta hunc modum dicendi, paternitas divina non fundatur in generatione, nec illam supponit sub aliquo sui conceptu, sed ad illam adæquatè præsupponitur: Atqui prius, in quantum prius, non dependet à posteriori, manetque, illo per impossibile ablato, sicut per impossibile voluntate ablata, intellectus remaneret, quia intellectus voluntatem præcedit: Ergo ex illa sententia sequitur, filio per impossibile ablato, vel à prima persona non genito, adhuc remansurum Patrem nedum in esse personæ, sed etiam in esse Patris.

Confirmatur & magis urgetur hæc ratio. Quia absoluta in Deo sunt priora notionalibus & proprietatibus relativis, ideo istis per impossibile ablatis, adhuc absoluta remaneret: Ergo si paternitas adæquatè sumpta, est prior generatione filii, hæc per impossibile ablata, paternitas divina, & pater in esse Patris remaneret.

Confirmatur amplius: Id dicitur remansurum alio per impossibile ablato, quod hoc non intellectus intelligitur: Sed eo ipso quod paternitas, sumpta adæquatè, præcedat generationem filii, intelligitur paternitas, non intellectus generatione: Ergo eo ipso concedendum est mansuram paternitatem, ablata per impossibile generatione.

Denique alii docent paternitatem, ut est subsistens substantiæ absolutæ essentiæ, constituere personam Patris, & prout sic non sequi, sed antecedere generationem; sub conceptu vero explicito & differentiali relationis, supra generationem fundari, & Patrem in esse personæ constitutum supponere. Pro qua sententia referuntur Durandus, Capreolus, & Ferratiensis. Sed illa, cujuscumque Authoris sit, confutata manet ex dictis supra disp. 5. ubi ostendimus personas divinas non posse constitui in ratione personæ per substantiam absolutam, sed solum per relativam, quæ sola potest fundare, seu præstare incommunicabilitatem, & distinctionem in personis divinis.

§. II.

Vera solutio propositæ difficultatis.

Hic ergo modis dicendi relictis, vera propositæ difficultatis solutio sumitur ex D. Thoma hic art. 4. & aliis locis supra citatis, ubi docet, quod paternitas divina dupliciter considerari potest, per modum scilicet relationis, & per modum formæ hypostaticæ: primo modo sumpta

supra generationem fundatur, & Patrem in ratione personæ constitutum supponit: secundo autem modo ad generationem supponitur, & Patrem in esse personæ constituit. Juxta quam doctrinam, ad rationem dubitandi initio propositam respondetur, concessa Majori, distinguendo Minorem. Paternitas non convenit Patri, pro priori ad generationem, sed subsequitur ad illam: paternitas, ut est relatio, concedo Minorem: ut est forma hypostatica, nego Minorem, & Consequentiam, vel distinguo Consequens, distinctione Minoris. Similiter ad confirmationem, concessa etiam Majori, distinguo Minorem: Paternitas ut est relatio, seu ut exercens munus referendi, sequitur ad generationem, & supra illam fundatur, concedo Minorem: ut forma hypostatica, & ut gerens munus substantiæ, nego Minorem, & distinguo Consequens eadem distinctione. Solutio est D. Thomæ hic art. 4. dicens: *Proprietas personalis Patri potest considerari dupliciter: uno modo ut est relatio, & sic secundum intellectum presupponit actum notionalem, quia relatio, in quantum hujusmodi, fundatur super actum: alio modo secundum quod est constitutiva personæ, & sic oportet quod præintelligatur actum notionalem; sicut persona agens præintelligitur actioni.*

42 Eandem doctrinam & solutionem sub aliis terminis tradit Capreolus in 1. dist. 25. quaest. 1. ubi docet, quod relatio in Divinis consideratur dupliciter, scilicet ut forma individualis, & quantum est relatio; & sub prima ratione dicit dare incommunicabilitatem, & personas constituere; sub secunda verò personam constitutam, originemque supponere. Similiter Cajetanus hic art. 4. ait paternitatem in Divinis posse significari dupliciter, scilicet ut conceptam, & ut exercitam; & primo modo antecedere generationem, & patris personam constituere, ac exercere munus hypostaticæ formæ; secundo verò generationem subsequi, & in illa fundari, ac exercitium formæ relativæ, ipsumque actum referendi habere.

§. III.

Solvuntur objectiones.

43 **C**ontra hanc responsionem & doctrinam ex D. Thomæ desumptam, in qua tota hujus difficillimæ quæstionis solutio consistit, plura nec levia obijci possunt argumenta. In primis enim ex illa videtur sequi, quod in Divinis pro priori ad generationem Filius intelligatur: Sed hoc absurdum est; Ergo &c. Sequela probatur: Pater non potest concipi, nisi intelligatur Filius, quia relativa sunt simul cognitione; Ergo si in Divinis Pater pro priori ad generationem intelligatur constitutus per paternitatem, Filius etiã antecederet ad actum generandi intelligetur.

44 **R**espondeo negando sequelam: quia Pater antecederet ad actum generandi non constituitur per paternitatem, secundum munus referendi ad terminum (sub qua ratione est simul cognitio cum Filio) sed sub munere subsistendi incommunicabiliter; quo pacto non concipitur in ordine ad Filium, nec intelligitur esse simul cognitio cum illo.

45 **I**nstabis: Non potest relatio concipi, nisi intelligatur secundum suam essentiam, & rationem differentialem, quã à cæteris entibus differet: Sed propria essentia relationis est ad aliud se habere, seu respicere terminum, & per hoc à cæteris prædicamentis differet: Ergo non potest pro aliquo priori intelligi, nisi concipiatur secundum munus referendi ad terminum.

A Confirmatur, & urgetur amplius: Impossibile est concipere aliquam formam communem vel uniti subjecto, nisi illi tribuat suum effectum formalem: Sed effectus formalis relationis est actu referre: Ergo eo ipso quod intelligitur unita vel communicata subjecto, intelligitur ut actu referens: & per consequens implicat quod paternitas pro priori ad generationem intelligatur constituere Patrem in ratione personæ, nisi etiam pro illo priori intelligatur ut actu referens Patrem ad Filium.

B Ad instantiã respondeo, concessa Majori, distinguendo Minorem: essentia relationis est respicere terminum, ut quo, per modum entitatis informantis respiciendo subjectum, concedo Minorem: ut quod, & exercitè attingendo terminum, nego Minorem. Sicut enim calor non calefacit ut quod in exercitio, sed est id quo calidum calefacit: ita etiam relatio non respicit ut quod & exercitè terminum, sed est id quo subjectum exercitè & ut quod illum respicit, ex quo fit, quod illa in aliqua prioritate afficitur subjectum, vel in se reddatur subsistens. Si subjectum non habeat, priusquam attingat terminum ut quod in exercitio, quia hoc exercitium dependet ex esse quod habet in subjecto, Patris ergo consideratur relatio ut afficiens subjectum, aut subsistens, quã ut attingens terminum ut quod, & in illo priori divina relatio intelligitur à nobis constituere personam in ratione personæ. Unde

C Ad confirmationem dicendum est, quod licet forma in re existens debeat in re omnino effectum formalem subjecto capaci præbere, si tamen ex illa plures effectus formales proveniant, non est necesse ut omnes subjecto præterit pro omni priori, unde potest in aliquo prioritate intelligi ut tribuens alium. Constat hoc in anima rationali, quæ pro aliquo priori tribuit gradum corporeitatis, pro quo non præstat gradum vegetandi, sentiendi, & ratiocinandi. Quamvis ergo paternitas in Divinis habeat pro effectu, vel quasi effectu formali, referre actu Patrem ad Filium, & pro priori ad actum generationis intelligatur prima personæ conveniens, non oportet tamen quod pro illo priori illam constituat actu relatum, sed sufficit quod pro signo posteriori, secundo ad generationem, præbeat talem effectum.

D Secundo contra eandem distinctionem, & doctrinam D. Thomæ insurgit Durandus, & ait ex illa sequi, Patrem, pro priori ad generationem, intelligi constitutum per aliquid absolute: Consequens est falsum, ut patet ex his dictis: Ergo &c. Probatur sequela: Licet possit intelligi ratio communis, nullã intellectus rationali aut irrationali; non tamen stat, de concreto sub ratione communi negari unum ex divinis: Sed juxta D. Thomam, pro priori ad originem actum intelligitur prima persona constituta per aliquid, & negatur esse relatum; cum negetur Patrem pro illo priori esse relatum ad Filium: Ergo necessariò affirmatur prima persona constituta per aliquid absolute.

E Hoc tamen argumentum, etsi acutè excogitatum, ex non penetrata doctrina D. Thomæ procedit: Unde facile ad illud respondetur, negado sequelã: ad cuius probationem concessa Majori, distinguo Minorem: negatur esse relatum, sub omni relatione.